
Uitvoeringsrichtlijn Tulipa

Het bestuur van de Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD), gelet op richtlijn 98/56/EG, artikel 9 van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 en de toelichting behorende bij de Landbouwkwaliteitsregeling 2007, heeft middels schriftelijke ronde op 20-09-2018 vastgesteld de navolgende Uitvoeringsrichtlijn:

Uitvoeringsrichtlijn Tulipa

De in deze uitvoeringsrichtlijn aangebrachte aanpassing betreft slechts een redactionele correctie. Deze geldt met terugwerkende kracht tot en met het teeltseizoen 2018/2019.

A. ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

Artikel 1

Onder Tulipa wordt hier verstaan de bollen en andere voor vermeerdering of bloemproductie bestemde plantendelen van de tot het gewas Tulipa behorende rassen.

Artikel 2

Partijen Tulipa dienen te worden geteeld uit partijen Tulipa die zijn goedgekeurd naar aanleiding van een veldkeuring in de klasse I of in de klasse ST, dan wel waarvoor op een andere wijze door de BKD daartoe toestemming is verleend.

Artikel 3

1. Partijen Tulipa komen in aanmerking voor klasse I als er naast de veldkeuring ook een monsterkeuring plaatsvindt.
2. Er zijn twee monsterkeuringen: opplantmonsterkeuring en monsterkeuring laboratorium.
3. Alle partijen Tulipa vallen onder de opplantmonsterkeuring, behoudens partijen van de hardschalige cultivars. Deze partijen worden maximaal klasse I geklasseerd op basis van alleen de veldkeuring. Partijen Tulipa praestans en cultivars vallen onder de opplantmonsterkeuring.
4. Door de BKD als zodanig gekenmerkte cultivars vallen onder de monsterkeuring laboratorium.

Artikel 4 Register

1. De NVWA legt in 2015 conform de geldende regelgeving teeltverboden op bij aantreffen van stengelaal in een partij bloembollen.
2. Onderstaand lid 3 tot en met 6 geldt per 1 januari 2016.
3. Bij het aantreffen van stengelaal (*Ditylenchus dipsaci*) in een partij bloembollen van het gewas waarop deze uitvoeringsrichtlijn van toepassing is, neemt de BKD het perceel waarop de partij wordt geteeld op in een register.
- 3a. Bij aantonen van stengelaal bij grondbemonstering wordt het betreffend perceel opgenomen in het Perceel register Stengelaal.
4. Het perceel krijgt in het register de status besmet.

5. Het perceel behoudt deze status van besmet totdat in het door de keurmeester genomen grondmonster geen stengelaal (of andere indicator-alen) is aangetoond. In dat geval blijft het perceel vermeld in het register, met de vermelding van de gewijzigde status: niet besmet.
6. Het perceel wordt uit het register verwijderd als bij twee opeenvolgende grondbemonsteringen in twee verschillende jaren geen stengelaal (en indicator-alen) wordt aangetoond. De grondbemonsteringen worden uitgevoerd na de datum van opname van het perceel in het register.

Artikel 5 Maatregelen stengelaal

1. Bij het aantreffen van stengelaal in een partij tulpen worden maatregelen op de partij gelegd.
2. Onderstaande maatregelen gelden voor besmette partijen en het aangrenzende deel van de partij ongeacht welke bloembol-waardplant het betreft:
  1. Materiaal bestemd voor doorteelt:
    - a. Vernietigen
    - Of
    - b. Toepassen van een bestrijdingsmaatregel en uitzoeken.
    - c. Indien een lichte aantasting is aangetoond bij droge keuring door de BKD, dwz max 0.1 %, dan mag de partij uitgezocht worden.
    - d. Indien na uitzoeken géén symptomen meer worden waargenomen bij droge keuring door de BKD, mag de partij alleen op het eigen bedrijf worden opgeplant. Opplanten is alleen toegestaan onder lid 7 vermelde voorwaarden.
  2. Materiaal bestemd voor eindgebruik:
    - a. Vernietigen
    - Of
    - b. Indien een lichte aantasting is aangetoond bij droge keuring door de BKD, dwz max. 0.1 %, dan mag de partij uitgezocht worden.
    - c. Indien na uitzoeken géén symptomen meer worden waargenomen bij droge keuring door de BKD, mag de partij bestemd worden voor onderstaand eindgebruik:
      - i. Droogverkoop in consumentenverpakking voor afzet in de EU, waarbij de bollen in Nederland zijn verpakt;
      - ii. Afbroei (bloemproductie en op pot) op eigen bedrijf voor afzet in de EU;
    - d. Materiaal dat aan voorwaarden onder b en c voldoet mag alleen verhandeld worden met vermelding op de leveringsnota: "afkomstig van stengelaal besmette partij".
  3. Bij verhandeling van materiaal bestemd voor eindgebruik is de leverancier verplicht op de leveringsnota te vermelden: "Niet geschikt voor doorteelt".
    - a. Niet-besmette partijen tulp van besmette bedrijven mogen niet worden verhandeld voor doorteelt in het jaar van constateren en de twee erop volgende jaren.
    - b. Besmette partijen tulp waarop een bestrijdingsmaatregel is uitgevoerd mogen niet voor doorteelt worden verhandeld in het jaar van constateren en de vier erop volgende jaren.
    - c. Niet-besmette partijen van andere bloembol-waardplanten dan tulp van besmette bedrijven mogen niet worden verhandeld voor doorteelt in het jaar van constateren, uitgezonderd het gewas hyacint.
  4. Na constatering van één of meer besmette partijen tulp gelden de volgende aanvullende keuringsmaatregelen:

- a. Voor besmette partij(en) geldt twee jaar volgend op constatering een verplichte bloeikeuring.
  - b. Voor overige niet-besmette partijen tulp op het besmette bedrijf geldt een verplichte bloeikeuring in jaar van constatering en één jaar daarop volgend
5. De BKD houdt toezicht in het productieproces op de aan de producent opgelegde maatregelen met betrekking tot gebruik en eventuele vernietiging van de partij, hygiëne, administratieve eisen en traceerbaarheid.
  6. Bij aantreffen van stengelaal in een partij tulpen worden de andere partijen van dezelfde cultivar in het jaar van constateren en de twee erop volgende jaren intensief gekeurd. In het jaar van constateren worden op dezelfde perceel als de besmette partij, ook alle partijen van dat gewas intensief gekeurd.
  7. Materiaal bestemd voor opplant van een besmette partij tulpen die een bestrijdingsmaatregel heeft ondergaan kan alleen worden opgeplant op basis van een ingevulde en ondertekende standaardverklaring:
    1. Op eigen perceelOf
    2. Op het perceel van een derde als de eigenaar van dit perceel instemt met opplanten op het betreffende perceel.

Artikel 6 Maatregelen stengelaal bij opplant op perceel in register met status besmet

1. Het is niet toegestaan om partijen bloembollen van het gewas waarop deze uitvoeringsrichtlijn van toepassing is, te telen op een perceel dat in het register staat vermeld met status besmet.
2. Bij constateren van het gestelde onder lid 1 worden de in artikel 5 vermelde maatregelen op de partij of partijen gelegd. De maatregelen worden opgelegd ongeacht het wel of niet aantreffen van een aantasting door stengelaal in de betreffende partij of partijen.

Artikel 7 Grondbemonstering tulp voor verhandeling materiaal bestemd voor doorteelt

1. Een teler kan vanaf teeltseizoen 2015/2016 alleen materiaal van een partij tulpen bestemmen voor doorteelt als:
  - a. De partij is geteeld op een perceel waar 2 tot 4 werkdagen na de oogst een grondmonster is genomen en waarin geen stengelaal is aangetoond.
  - b. Er de voorgaande 4 jaren geen bloembol-waardplant is geteeld.
2. De teler vraagt de bemonstering aan bij de BKD voor 1 mei in het jaar van teelt of hij stuurt vóór 1 mei de verklaring in dat er sprake is van vier jaar geen teelt van bloembol-waardplanten.
3. De grondbemonstering vindt plaats aan het einde van het teeltseizoen, vóór het rooien tot maximaal 2 tot 4 dagen na het rooien.
4. Het nemen van het monster en het verstrekken van de uitslag gebeurt door de BKD.
5. De analyse van het grondmonster vindt plaats door een door de NVWA aangewezen laboratorium.

6. Op het certificaat kwaliteitskeuring wordt vermeld “op basis van perceelsinformatie materiaal geschikt voor doorteelt” in geval van:
  - a. Teelt op een perceel bemonsterd en vrij bevonden;
  - b. Teelt op een perceel waarop in de voorgaande vier jaar geen bloembolwaardplant is geteeld.
7. In alle andere dan in het voorgaande lid bedoelde gevallen, dient op de leveringsnota vermeld te worden ‘niet geschikt voor doorteelt’.

Artikel 8

1. Partijen die voldoen aan strikte eisen in de opplantmonsterkeuring en klasse I zijn geklasseerd worden gedurende twee op één volgende jaren vrijgesteld van opplantmonsterkeuring. Voorwaarde is dat de partij klasse I wordt geklasseerd.
2. Voor partijen Tulipa geldt, bij alle cultivars, dat afbroei die verhandeld wordt onder de monsterkeuring laboratorium valt. Voor deze partijen geldt geen opplantmonsterkeuring. De partij wordt maximaal klasse I ‘niet beoordeeld op raszuiverheid’ geklasseerd.
3. De verplichte monsterkeuring laboratorium geldt niet voor partijen afbroei die op het zelfde bedrijf zijn geteeld en zijn afgebroeid.

Artikel 9

1. Voor partijen van cultivars vallend onder de monsterkeuring laboratorium anders dan in aanmerking komen voor klasse I geldt een verplichte monsterkeuring laboratorium waarbij bladmonsters worden getoetst voor maximaal klasse ST.
2. Partijen zijn één jaar vrijgesteld van de monsterkeuring vermeld onder lid 1 als er in het monster maximaal 1% TBV is aangetoond.
3. Partijen met een oppervlakte van maximaal 1 are zijn vrijgesteld van de monsterkeuring als bedoeld onder lid 1.

Artikel 10

1. Partijen Tulipa die voldoen aan een strikte norm in de opplantmonsterkeuring zijn vrijgesteld van de veldkeuring waarbij de partijen in volle bloei worden gekeurd, (de zogenaamde bloeikeuring).

Artikel 10a

1. Aan niet-bemonsterde partijen Tulipa kan de aantekening I-waardig bij klasse ST worden toegekend, als de partijen in de veldkeuring voldoen aan de veldkeuringnormen van klasse I.
2. Voor geel- en witbloeiende cultivars geldt voor het toekennen van de aantekening I-waardig een verplichte laboratoriumtoets op blad op TBV, waarbij de monsterkeuringnorm van klasse I geldt;
3. Overige voorwaarden voor de aantekening I-waardig zijn:
  - a. Oppervlak maximaal 10 are;
  - b. Landelijk oppervlak cultivar bedroeg vorig jaar maximaal 1 ha.

Artikel 11

1. Partijen Tulipa kunnen slechts worden verhandeld of bedrijfsmatig worden vervoerd indien deze:
  - a. naar aanleiding van de laatste keuring zijn goedgekeurd;
  - b. worden aangeboden in overeenstemming met het bepaalde in artikel 12;
  - c. ten bewijze van het onder b. bepaalde worden vergezeld van een deugdelijk ingevulde aanvoer/leveringsnota.
2. Onverminderd het eerste lid mogen partijen Tulipa slechts als plantgoed verhandeld of bedrijfsmatig vervoerd worden indien zij in droge toestand voldoen aan de vereisten voor klasse I of ST.
3. Onverminderd het eerste lid mogen partijen Tulipa slechts worden verhandeld in de klasse voor Eindgebruik binnen Europa, indien dit door de leverancier expliciet is vermeld op de leveringsnota.

Artikel 12

Partijen Tulipa kunnen slechts worden aangeboden in:

- ♦ Klasse I, indien zij voldoen aan de vereisten voor klasse I.
- ♦ Klasse ST, indien zij voldoen aan de vereisten voor klasse I of ST.
- ♦ Klasse Eindgebruik Europa indien zij voldoen aan de vereisten voor Eindgebruik Europa.

Artikel 13

Bij de keuringen, bedoeld in de artikelen 2, 3, 4, 5, 6 en 7 hanteert de BKD de voorschriften die onder punt B. zijn opgenomen.

B. KEURINGSVOORSCHRIFTEN

1. Monsterkeuring: de keuring van het voor de teelt te gebruiken plantgoed.

Opgave voor de monsterkeuring: uiterlijk 15 september voorafgaande aan het teeltseizoen.
 Monstergrootte: de BKD stelt de monstergrootte zodanig vast dat minimaal 100 stuks bloeiende planten beoordeeld kunnen worden.

Vereisten voor goedkeuring naar aanleiding van de monsterkeuring:

Vereisten Klassering Uitgangsmateriaal	Klasse I Klasse I of Standaard	Klasse ST Klasse I of Standaard
1. VIRUSZIEKTEN		
a. Tulpenmozaïekvirus (TBV)		
♦ visueel	max. 1%	-
♦ ELISA	max. 1,5%	max. 6%
♦ ELISA opplant afbroei	-	max. 3%
b. Tulpengrijsvirus	max. 1%	-
c. Komkommermozaïekvirus (CMV)	max. 1%	-
d. Augustaziek	max. 1,5%	-
e. Tabaksratelvirus (TRV)	max. 1%	-
f. Tulpenvirus (TVX)		
♦ visueel	max. 1%	
♦ ELISA	max. 6%	
♦ ELISA opplant afbroei	max. 6%	
2. DIERLIJKE AANTASTINGEN		
g. Stengelaal (<i>Ditylenchus dipsaci</i>)	0%	0%
h. Destructoraal (<i>Ditylenchus destructor</i>)	0%	0%
3. DIVERSEN		
i. Raszuiverheid ¹		
♦ dwalingen	max. 1%	-
♦ mutanten	max. 1,5%	-
♦ mutant degeneratie	max. 1%	-
♦ dieven	max. 1%	-
j. Genetisch bont	max. 1%	-
Totaal der onder a t/m j bedoelde afwijkingen: incl. TBV-ELISA	max. 1,5% max. 2%	-

¹ Minimaal 50% bloei vereist. Bij minder dan 50% bloei komt op het certificaat de aantekening 'niet beoordeeld op raszuiverheid'.

2. Veldkeuring: keuring van het te velde staande gewas.

Vereisten voor goedkeuring naar aanleiding van de veldkeuring.
Voor het behalen van klasse I is een keuring in volle bloei voorgeschreven (Normen na opzuiveren: geldt niet voor *Ditylenchus dipsaci*).

Vereisten	Klasse I	Klasse Standaard	Klasse Eindegebruik Europa
Klassering n.a.v. monsterkeuring	Klasse I	Klasse Standaard of geen	
1. VIRUSZIEKTEN			
a. Tulpenmozaïekvirus (TBV)	max. 0,1%	max. 1%	-
b. Tulpengrijsvirus	max. 0,15%	max. 1%	-
c. Komkommermozaïekvirus (CMV)	max. 0,1%	max. 1%	-
d. Tabaksratelvirus (TRV)			
♦ primair	max. 0,1%	max. 1%	-
♦ secundair	max. 0,15%	max. 1%	-
e. Tulpenvirus X (TVX)	max. 0,1%	max. 1%	-
Totaal der onder a t/m e bedoelde afwijkingen	max. 0,2%	max. 1%	-
f. Augustaziek			
♦ plantgoed maten	max. 0,15%	max. 3%	-
♦ leverbare maten	max. 0,5%	max. 3%	-
g. Symptoomloos lelievirus (LSV)	max. 2%	max. 2%	-
g.1 Arabismozaïekvirus (ArMV)	0%	0%	-
g.2 Latent aardbeikringvlekkenvirus (SLRSV)	0%	0%	-
Toegestaan % Tulpenmozaïekvirus in directe belending over min. 10 m. bij Darwinhybriden en Fosterianavariëteiten en hybriden	max. 1%	max. 5%	-
	max. 2%	max. 10%	-
2. DIERLIJKE AANTASTINGEN			
h. Stengelal (Ditylenchus dipsaci)	0%	0%	0%
i. Destructoraal (Ditylenchus destructor)	0%	0%	0%
j. Tulpengalmijt (Aceria tulipae)	max. 0,1%, verplichte behandeling bij aantreffen galmijt	max. 1%, verplichte behandeling bij aantreffen galmijt	meer dan 1%, verplichte behandeling bij aantreffen galmijt

3.	BACTERIEZIEKTEN			
k.	Helsvuur/geelpok (Corynebacterium oortii)		Bij meer dan 3% herkeuren in droge toestand	
4.	DIVERSEN			
l.	Raszuiverheid ¹			
	♦ dwalingen	max. 0,1%	max. 1%	-
	♦ mutanten	max. 0,2%	max. 3%	-
	♦ mutant degeneratie			
	plantgoedmaten	max. 0,05%	max. 3%	-
	leverbare maten	max. 0,2%	max. 3%	-
	♦ dieven			
	plantgoedmaten	max. 0,05%	max. 3%	-
	leverbare maten	max. 0,2%	max. 3%	-
m.	Genetisch bont	max. 0,2%	max. 2%	-
	Totaal der onder h t/m l bedoelde afwijkingen	max. 0,2%	max. 5%	-
	♦ leverbare maten	max. 0,5%	-	-
n.	Niet te beoordelen	max. 10%	-	-

¹ Minimaal 50% bloei vereist. Bij minder dan 50% bloei komt op het certificaat de aantekening 'niet beoordeeld op raszuiverheid'.

3. Normen bij aflevering.

3.1 Plantgoed

Vereisten	Klasse I	Klasse ST
Klassering n.a.v. veldkeuring	Klasse I	Klasse I of ST
1. SCHIMMELZIEKTEN		
a. Botrytis (<i>Botrytis tulipae</i>)	max. 1%	max. 5%
b. Grauwe schimmel (<i>Botrytis cinerea</i>)	max. 1%	max. 5%
c. Zuur (<i>Fusarium oxysporum</i>)	max. 2%	max. 2%
d. Huidziek (zichtbaar of voelbaar) (<i>Septocylindrium</i> sp.)	max. 1%	max. 5%
e. Kwade grond (<i>Rhizoctonia tuliparum</i>)	0%	0%
f. Penicilliumrot (inwendig) (<i>Penicillium</i> spp.)	max. 1%	max. 2%
g. Beschimmelde bollen (zwaar) (<i>Penicillium</i> spp.)		
♦ ongekoelde bollen	0%	0%
♦ gekoelde bollen	max. 1%	max. 5%
h. Rhizoctoniaziek (zwaar) (<i>Rhizoctonia solani</i>)	0%	max. 1%
i. Smeul (<i>Sclerotium perniciosum</i>)	0%	0%
j. Zwartbenigheid (<i>Sclerotium wakkeri</i>)	0%	max. 1%
k. Zwartsnot (<i>Sclerotinia bulborum</i>)	0%	0%
Totaal der onder a t/m k bedoelde afwijkingen	max. 1%	max. 5%
2. VIRUSZIEKTEN		
l. Augustaziek	0%	max. 1%
m. Komkommermozaïekvirus (CMV)	0%	max. 1%

3.	DIERLIJKE AANTASTINGEN		
n.	Bollenmijt (levend) (Rhizoglyphus spp.)	0%	max. 2%
o.	Destructoraal (Ditylenchus destructor)	0%	0%
p.	Stengelaaal (Ditylenchus dipsaci)	0%	0%
q.	Tulpengalmijt (Aceria tulipae)		
	♦ symptomen	0%	0%
	♦ levend	0%	0%
4.	BACTERIEZIEKTEN		
r.	Geelpok (Corynebacterium oortii)	0%	0%
5.	DIVERSEN		
s.	Beschadigingen (zwaar, d.w.z. delen van de bol verdwenen)	0%	max. 2%
t.	Dieven	0%	0%
u.	Dwalingen	max. 0,1%	max. 1%
v.	Gommen (bodem en neus)	max. 1%	max. 2%
w.	Hittebeschadiging (zwaar)	max. 1%	max. 1%
x.	Kernrot	max. 1%	max. 2%
y.	Neusrot		
	droog	max. 1%	max. 5%
	vochtig	max. 1%	max. 1%
z.	Paardetanden, kransen, spetterkoppen	max. 1%	max. 1%
aa.	Pseudo kurkstip	max. 1%	max. 2%
ab.	Rammelaars	max. 1%	max. 1%
ac.	Schade door bespuiting met contactmiddelen (na aantekening veldkeuring)	max. 1%	max. 1%
	Totaal der onder l t/m ac bedoelde afwijkingen:	max. 1,5%	max. 7,5%

3.2 Leverbaar

Vereisten	Klasse I	Klasse Standaard en Eindgebruik Europa
Klassering n.a.v. de veldkeuring	Klasse I	Klasse I of Standaard
1. SCHIMMELZIEKTEN		
a. Botrytis (<i>Botrytis tulipae</i>)	max. 1%	max. 5%
b. Grauwe schimmel (<i>Botrytis cinerea</i>)	max. 1%	max. 5%
c. Zuur (<i>Fusarium oxysporum</i>)	max. 2%	max. 2%
d. Huidziek (zichtbaar of voelbaar) (<i>Septocylindrium</i> sp.)	max. 1%	max. 5%
e. Kwade grond (<i>Rhizoctonia tuliparum</i>)	0%	0%
f. Penicilliumrot (inwendig) (<i>Penicillium</i> spp.)	max. 1%	max. 2%
g. Beschimmelde bollen (zwaar) (<i>Penicillium</i> spp.)		
♦ ongekoelde bollen	0%	0%
♦ gekoelde bollen	max. 1%	max. 5%
h. Rhizoctoniaziek (zwaar) (<i>Rhizoctonia solani</i>)	0%	max. 1%
i. Smeul (<i>Sclerotium perniciosum</i>)	0%	0%
j. Zwartbenigheid (<i>Sclerotium wakkeri</i>)	0%	max. 1%
k. Zwartsnot (<i>Sclerotinia bulborum</i>)	0%	0%
Totaal der onder a t/m k bedoelde afwijkingen:	max. 1%	max. 5%
2. VIRUSZIEKTEN		
l. Augustaziek	0%	max. 1%
m. Komkommermozaïekvirus (CMV)	0%	max. 1%

3.	DIERLIJKE AANTASTINGEN		
n.	Bollenmijt (levend) (Rhizoglyphus spp.)	0%	max. 2%
o.	Destructoraal (Ditylenchus destructor)	0%	0%
p.	Stengelaaal (Ditylenchus dipsaci)	0%	0%
q.	Tulpengalmijt (Aceria tulipae)		
	♦ symptomen	0%	0%
	♦ levend	0%	0%
4.	BACTERIEZIEKTEN		
r.	Geelpok (Corynebacterium oortii)	0%	max. 2%
5.	DIVERSEN		
s.	Beschadiging (zwaar, d.w.z. delen van de bol verdwenen)	0%	max. 1%
t.	Blauwgroeien	max. 1%	max. 5%
u.	Dieven	0%	0%
v.	Dwalingen	max. 0,1%	max. 1%
w.	Gommen (bodem en neus)	max. 1%	max. 2%
x.	Hittebeschadiging (zwaar)	max. 1%	max. 1%
y.	Kernrot	max. 1%	max. 2%
z.	Neusrot		
	droog	max. 1%	max. 5%
	vochtig	max. 1%	max. 1%
aa.	Paardetanden, kransen, spetterkoppen	0%	max. 1%
ab.	Pseudo-kurkstip	max. 1%	max. 2%
ac.	Rammelaars	0%	max. 1%
	Totaal der onder l t/m ac bedoelde afwijkingen:	max. 1,5%	max. 7,5%